

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Пенка Илиева Марчева

(ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“),

професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по...(Методика на обучението по музика)

по процедура за придобиване на образователна и научна степен „доктор“,

област на висше образование 1. Педагогически науки,

професионално направление 1.3. Педагогика обучението по ...

специалност: Методика на обучението по музика

в СУ „Св. Климент Охридски“

име на дисертанта: Илия Здравков Михайлов

1.Данни за дисертанта

Илия Здравков Михайлов придобива образователно-квалификационна степен „магистър“ по специалност „Музикално изкуство – Контрабас“ от консерваторията в Лозана в периода 1992-1997г., за която е представено удостоверение, издадено от МОН. В автобиографията присъстват още две магистърски програми: от Висше училище „Джулиард“ (САЩ) (1997-1999 г.) и от Асоцииран борд на Кралските музикални училища (Великобритания) (2005-2009 г.). От представената автобиография се вижда, че чрез тях дисертантът надгражда последователно и целенасочено своята подготовка като изпълнител и диригент. На тази основа, от една страна той осъществява редица професионални контакти със световно известни имена като Клаудио Абадо, Бернард Хайтинг, Пиер Булез и др., а от друга се изявява като диригент на редица престижни състави и формати като НФХ „Светослав Обретенов“ – (2012-2015), Софийска филхармония (2012-2015), лятна Хорова академия на

Фестивала в Пюизе (Франция) (2012-2014), където е и хормайстор, Хорово общество „Лидеркранц“ (Швейцария) (2000-2001).

Специално внимание е необходимо да се отдели и на мениджърските компетентности на Илия Михайлов. Съвременната социална и професионална практика в различни сфери показва, че този вид умения се ценят високо. Илия Михайлов участва и менажира проекти с редица авторитетни институции като UNESCO, BBC (Великобритания), Mezzo TV (Франция), БНР, TV 1, Национален филмов център, Национален фонд „Култура“ и др.

2. Данни за докторантурата

Със заповед на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ № РД 38-538/15.09.2023 г., видоизменена със заповед № РД 38-564/29.09.2023 г., поради промяна в състава на научното жури, е открита процедура по защита на дисертационен труд на тема: „ТЕОРЕТИЧНИ И МЕТОДИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ЦЪРКОВНАТА МОНОДИЯ“, разработен от докторант Илия Здравков Михайлов. Материалите, представени от дисертанта, са в съответствие с условията и реда, установени в Закона за висше образование, Закона за развитието на академичния състав в Република България и с Правилника за прием и обучение на докторанти в СУ „Св. Климент Охридски“. Представена е Декларация за оригиналност и достоверност по смисъла на чл. 27, ал. 2 от ПП на ЗРАСРБ. Изготвената наукометрична справка удостоверява покриването на минималните национални изисквания за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Приложена е и студия, която не фигурира в нея, но отговаря на изискванията за наличие на определен брой публикации по темата на дисертацията, чиято библиография е видима в края на автореферата. Не са констатирани нарушения в организацията и провеждането на целия процес по защита на дисертационния труд.

3. Данни за дисертацията и автореферата

Обем и структура

В структурно отношение дисертацията съдържа увод, четири глави, заключение, приносни моменти на дисертацията, използвана литература и приложение. Общият обем е 197 страници, от които 182 основен текст. Библиографската справка съдържа 134 източника, от които 40 на латиница.

В приложението са представени някои „Общи постановки относно пеенето и гласовите функция при обучението на деца“

Теоретични основи на изследването

Дисертационният труд „ТЕОРЕТИЧНИ И МЕТОДИЧЕСКИ АСПЕКТИ НА ЦЪРКОВНАТА МОНОДИЯ“ представя неразглеждана до момента проблематика за църковната монодия и нейните евентуални проекции в съвременното музикално образование в българското училище. Още в увода са формулирани целта и задачите на дисертацията, уточнен е предметът на изследването, представен е неговия дизайн – опори, на които ще бъде отделено необходимото внимание по-надолу в становището.

В **първата глава** на дисертацията е направен опит за терминологично уточнение на основния понятиен апарат, използван в дисертацията. Познавайки се на научните възгледи на Елена Тончева, Светлана Куюмджиева, Петър Динев и др. дисертантът Илия Михайлов систематизира информация, относно същността на източно-православната църковна монодия като поставя акцент върху нюансите на различни терминологични ракурси. (с.11-14 от дисертацията). На основата на редица схващания от различни автори са разгледани някои теоретични аспекти на църковната монодия, поставен е въпросът за нейния характер¹ и е представено многообразието и

¹ За справка: параграф I.1.4. „Въпросът за източния характер на църковната монодия в България

спецификата и на други източни музикални култури като персийска (параграф I.2.1), арабска (параграф I.2.2), турска (параграф I.2.3) в контекста на идеята за специфичността и богатството на източната музика. Базирайки се на възгледите на Стоян Джуджев, докторантът търси пресечни точки за сравнение между църковния и народния едноглас по нашите земи, основаващо се на същността и произхода им (параграф I.3.). Параграф I.4. е посветен на някои специфични качества и прояви на църковната монодия, логиката на нейното изграждане, несъотнесима към темперирания строй.

Втората глава, озаглавена „Методически аспекти на църковната монодия“ разглежда преди всичко историческия развой на музикалнообразователния процес в България, основавайки се на периодизация, направена от П. Минчева. В тази глава са фиксирани някои основни проблеми, свързани с църковната монодия в исторически, културен, музиколожки и образователен контекст.

В параграф II.3 църковната монодия се определя като „натурално пеене“ и в този аспект се разглежда през призмата на „неравнотемперованите модални музикални системи“ (с.112).

Основен фокус в **трета глава** е „Дидактически модел (метод) за преподаване на православната църковна монодия в основното училище“. Представянето му е предшествано от направен обзор на основната нормативна рамка, на която се базира съвременният образователен процес по музика в българското училище. С основание дисертантът разглежда и същността и организацията на извънкласните дейности (ИКД), предназначени за занимания по интереси както и факултативните учебни часове (ФУЧ), които се явяват организационни форми, в чиито условия е експериментиран предложението дидактически модел за „преподаване на православна църковна монодия като извънкласна дейност“ (параграф III.4), който е насочен към

ученици от 3. и 4. клас на начален образователен етап в българското училище. Основна педагогическа стратегия е използването на мултимедийни технологии. По препоръка на дисертанта най-подходящи за реализация на запознаване на учениците с църковната монодия са „празничните отпустителни тропари – кратки песни, които се пеят по мелодичен образец или самите те са такъв образец“ (с.136). Представеният цикъл от занимания, които са присъщи организационни форми на ИКД, определени от дидактическа гледна точка от докторанта като „уроци“, съдържат методически насоки за запознаване с определени образци от църковната монодия и формиране първоначални, елементарни изпълнителски умения за нейното изпълнение.

В **четвърта глава** от дисертацията е представено експериментално изследване и анализът на резултатите, получени от него. То е проведено чрез две взаимно обвързани измерителни процедури. Съдържанието на първата, включва педагогическо изследване, проведено в три етапа: предварителен, формиращ и контролен (с.163). По същество то има приложен характер, тъй като предполага създаване и апробиране на технологични решения за преподаване и овладяване на някои образци на църковната монодия от ученици в 3. и 4. клас в сферата на общото образование. Втората измерителна процедура се основава на методите анкета и интервю. В нея участват специалисти музиканти и преподаватели, чрез които се получава обратна връзка по отношение на музикалния репертоар, включен в изследването, както и звуков материал от експерименталната и контролната група в изследването.

Представеният **автореферат** е в обем от 46 страници и съответства на структурата и съдържанието на дисертацията.

Препоръки

Разглежданата проблематика е иновативна и интересна. С оглед бъдещото научно израстване на Илия Здравков Михайлов ще си позволя да направя следните препоръки:

1. Адмирирам усилията на докторанта за включване на някои образци на църковната монодия в ИКД на учениците, но мисля, че в името на музикалнопедагогическата прецизност, тяхното място е по-скоро в определени извънучилищни такива, а именно неделните училища към различни църкви в България. Това мое съображение се основава на идеята за контекстния характер и функционалност на този вид музика, която е неразделна част от богослужението. Откъсната от него тя губи своята семантика.

2. Един от ключовите фактори при реализация на основни музикални дейности, каквито са певческата и възприемателната в начален образователен етап, е музикалният опит. По тази причина при овладяването на дори само на някои празнични отпустителни тропари от ученици в 3. и 4. клас е добре това да са деца, които имат макар и минимален такъв, който може да бъде изграден най-вече в горепосочените образователни звена.

Заклучение

Независимо от направените препоръки имам основание да изкажа своята положителна оценка за представения дисертационен труд и да предложа на уважаемото жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Илия Здравков Михайлов в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление: 1. 3. Педагогика обучението по ... (Методика на обучението по музика).

13.10.2023г.

Изготвил:

проф. д-р Пенка Марчева